

საგეოგრაფიკო ბიბლიოთეკის

სამედიცინო მეცნიერების განვითარება და თავისებურებები

ისლამამდელი არაბული პოეზია, მთლიანობაში აღებული, არ წარმოადგენს რელიგიური ხასიათის ლიტერატურას, რადგანაც რელიგიური მოტივები ლექსებში გვხვდება ძალიან იშვიათად და ეს გასაგებიცაა — არაბი ბედუნები წარმართები იყვნენ და სხვადასხვა კერპს ეთაყვანებოდნენ. თუმცა ასეთი მტკიცება მაინც საჭიროებს უფრო ღრმა და საფუძვლიან კვლევას. დეტალური შესწავლა გარკვეულ სიახლოვესა და რაღაც მსგავსებას აღმოგვაჩინებს ქრისტიანი და არაბი პოეტების შემოქმედებაში, რაც მიანიშნებს ამ ორი მხარის ურთიერთობასა და ინტეგრაციაზე ისლამამდელ არაბულ სოციალურ-კულტურულ გარემოში, მათ აქტიურ მონაწილეობაზე საერთო თვითშეგნების ჩამოყალიბებაში. არაბი ბედუნები, თავიანთი ყოფითი პირობებიდან გამომდინარე, ბევრს მოძრაობდნენ და გადაადგილდებოდნენ, სხვადასხვა რელიგიური აღმსარებლობის ადამიანებს ხვდებოდნენ და ჰქონდათ არამართო ეკონომიკური, არამედ კულტურული ურთიერთგავლენა, რაც არაბი ბედუნი პოეტების შემოქმედებაში აისახებოდა. რიგი თემებისა და მოტივების გაჩენა კი ამ ურთიერთობებისა და გავლენების შედეგი იყო. ამის ნათელი მაგალითია ღვინის თემა, შემდეგში დამოუკიდებელ ჟანრად ჩამოყალიბებული — ხამრიათი. ის საკუთრივ ღვინოსა და “სამაგიდო მხიარულებებს” ეძღვნებოდა. მისი დაბადება ისლამამდელ არაბულ პოეზიაში კავშირშია ალ-ჰირასთან, ადგილთან, რომელთანაც ქრისტიანული კერები ძალიან ახლოს იყო, ღვინო და მასთან დაკავშირებული საქმეები კი თითქმის ტრადიციული. არაბულ ნიადაგზე მის განვითარებაში დიდი როლი ითამაშეს ამ სკოლის (იგულისხმება ჰირის სკოლა) არაბმა პოეტებმა: ალ-‘აშამ და ‘ალი იბნ ზაიდმა (ი. ფილშტინსკი, 1985, გვ. 60).

რაც შეეხება საკუთრივ ღვინის თემის განვითარებას: პოეტები, რომლებიც ამ თემაზე ლექსებს წერდნენ, მისი აღწერისას ყოველთვის ცდილობდნენ სხვადასხვა პოეტური ხერხი გამოეყენებინათ — შედარებები, მეტაფორები, სიმბოლოები და ა.შ., რითაც თავიანთ ქმნილებებს გამომხატველობასა აძლევდნენ. ხამრიათის ევოლუცია-განვითარებაზე, ისევე როგორც ისლამამდელი არაბული პოეზიის სხვა ჟანრებზე, გავლენა თემათა ფუნქციურმა ცვლილებებმა იქონია. საკუთრივ ღვინის თემა პოეზიაში ერთ-ერთი გამორჩეული ჟანრია. უსამართლო ვიქნებით, თუ ვიტყვით, რომ ის მეორეხარისხოვანია, თუმცა ისლამამდელი კასიდის ძირითად და დაკანონებულ თემას არ წარმოადგენდა. ისლამამდელი პერიოდის ლექსებში ხამრიათი უფრო ხშირად კასიდის სხვადასხვა თემებში გვხვდება; პოეტები კი, რომლებიც ამ თემას ეხებოდნენ, მალე ჰპოვებდნენ აღიარებას, რადგან ისინი საუბრობდნენ ნადიმზე, დროსტარებაზე, გართობაზე, ღვინის სმაზე, რაც იმდროინდელი საზოგადოებისათვის ერთობ მისაღები, სახალისო იყო და მსმენელს თავიდანვე კარგ განწყობას უქმნიდა. ეს ყველაფერი კი მოწმობს, რომ პოეზიას განსაკუთრებული სტატუსი ჰქონდა და ექვემდებარებოდა

ლიტერატურულ-ესთეტიკურ კრიტიკიუმებს. თუნისელი მეცნიერი ლ. ტაკატუკი სტატიაში "ხამრიათის სილამაზე აბუ ნუვასის შემოქმედებაში" წერს: "თუკი, რელიგიაში (იგულისხმება ისლამი - ვ. თ.) ღვინო, როგორც სიბილწის საფუძველი, უარყოფილია, პოეზიაში ის მჭევრმეტყველების საფუძველია" (ლ. ტაკატუკი, 1999, გვ. 228-229).

ამერიკელი მეცნიერი კენედი, თავის სტატიაში სვამს კითხვას: შეგვიძლია კი ჩვენ განვიხილოთ ხამრიათი, როგორც დამოუკიდებელი ჟანრი, თუ სხვა ჟანრის ნაწილი? (კენედი, 1989, გვ. 97-98). ისლამადელი ხანის არაბულ ლიტერატურაში ხამრიათი გვხვდება ვასფში (აღწერა), მადში (ქება, ზოტა), სადაც პოეტი საქები ობიექტის მამაცობასა და მის სტუმართმოყვარეობას აღწერს, ჰიჯა'-ში (გაკილვა-გაკიცხვა), მოწინააღმდეგის დაცინვა, საუბარი მის სიძუნწეზე, არახელგაშლილობაზე; ნასიბში, სადაც სიყვარულით განცდილი გრძნობები შედარებულია ღვინით თრობასთან, რაც პოეტის შემოქმედებას აღმაფერენას მატებს და გამომხატველობას ანიჭებს.

შუა საუკუნეების ფილოლოგები "ღვინის ლექსების" შედგენილობას, სტრუქტურასა და ჟანრობრივ თავისებურებას განიხილავენ და ამ თემის აღწერისას სხვადასხვა მსგავს სინონიმურ ტერმინს იყენებდნენ: "ღვინის აღწერა", "გამოთქმა ღვინოზე", "ღვინისა და მსმელის აღწერა", "ღვინის პოეზია", "ღვინის ლექსები" (კ. ოსიპოვა, 2007, გვ. 25). აღსანიშნავია, რომ არაბულ ლიტერატურათმცოდნეობაში ამ თემისა და შემდგომში ჟანრის აღსანიშნად დამკვიდრდა არაბული ტერმინი ხამრიათი (خمرة - დუღილი, შედედება).

ღვინის პოეზიას, სხვა ჟანრებისაგან განსხვავებით, განსაზღვრული სიუჟეტურ-თემატური სქემა გააჩნდა. ისლამადელი პერიოდის ლექსებში იგი მთლიანი, ერთიანი სახით იშვიათად გვხვდება. ღვინის მოტივები ფრაგმენტულად, ეპიზოდურადაა ჩართული კასიდის სხვა თემებში და ფუნქციურად მთავარ თემას ექვემდებარება. ხამრიათის ბეითები წმირად გვხვდება ფაზრსა (საკუთარი თავის ქება) და ჰიქმაში (ბედისწერასა და მის დაუნდობლობაზე საუბრისას). ანალიზმა გამოავლინა ისეთი შემთხვევაც, როდესაც ხამრიათის პასაჟები ფაზრში ჩართულ ჰიქმაში დასტურდება. ზოგჯერ ხამრიათის თემა პირდაპირ უკავშირდება ჰიქმას. ასეთ შემთხვევაში ძნელია მათი რომელიმე (ხამრიათის თუ ჰიქმას) თემისადმი მიკუთვნება.

ხამრიათი ადრეისლამური ხანის ლიტერატურაში, ისევე როგორც ისლამადელ პოეტებთან, ჩართულია კასიდის სხვადასხვა თემაში, თუმცა დასტურდება დამოუკიდებელი სახითაც - პატარა ლექსებადაც (კიტაზე მცირე მოცულობისა; იშვიათად მასზე მეტი ბეითებითაც). დამოუკიდებელ ხამრიათში ავტორები უფრო ვრცლად აღწერენ ყურძნის მოყვანას, მის დამუშავებას, ჭურჭელში ღვინის დუღილის პროცესს, ფელაჰისაგან ღვინის შესყიდვის პროცესს, მეგობრებთან ერთად დუქნებში დროსტარებას. მაგ., ომაელთა კარის პოეტი აღ-ანტალი, რომლის კასიდებში შემავალი ხამრიათი ცალკე ლექსებადაც კი შეიძლება გამოიყოს. ადრეისლამური ხანის პოეზია ისლამადელი ლექსისაგან უფრო დასრულებული სიუჟეტით გამოირჩევა. ამ ჟანრის უდიდესი წარმომადგენელი აბუ ნუვასი (755/762-813წწ.) ხამრიათის მთელ ლექსიკონს ფლობს, მისი პოეზია მდიდარია ლექსიკით და სიუჟეტის ლოგიკური დასასრულით გამოირჩევა. სიუჟეტური წყობის აბუ ნუვასისეული ოსტატობა მკითხველზე დიდ ზეგავლენას ახდენს.

ხამრიათის შესწავლის პროცესში გვერდს ვერ ავუვლით 'ადი იბნ ზაიდის (დაახლოებით 550-600 წწ.) შემოქმედებას, რომელშიც ღვინის პოეზია არა მხოლოდ კასიდაში, არამედ ცალკე, დამოუკიდებლადაც გვხვდება. "სიმღერათა წიგნი" აღნიშნულია, რომ 'ადი იბნ ზაიდმა გავლენა იქონია ალ-ვალიდ იბნ იაზიდის (გარდაიცვალა 744 წ.) შემოქმედებაზე, ხოლო ამ უკანასკნელმა კი აბუ ნუვასზე.

ალ-ვალიდ იბნ იაზიდის შემოქმედებაში კარგად ჩანს ომაელთა და აბასელთა პერიოდის ლიტერატურის კავშირები. მის პოეზიაში ხამრიათი, როგორც დამოუკიდებელი ჟანრი, საბოლოოდ ყალიბდება. მიუხედავად ამისა, ამ ჟანრის კლასიკოსად აბუ ნუვასია მიჩნეული.¹

"სიმღერათა წიგნი" 'ადი იბნ ზაიდის მოხსენიება ალ-ვალიდისა და აბუ ნუვასის გვერდით იმაზე მიანიშნებს, რომ იგი "ღვინის პოეზიის", არა როგორც დამოუკიდებელი ლექსის, არამედ როგორც კასიდაში ჩართული ამ თემის ერთ-ერთი პირველი გამავრცობელია (ა. ხალიდოვი, ბ. შიდფარი, 1980, გვ. 35).

ხამრიათი, როგორც კასიდის შემადგენელი ნაწილი, ღვინის აღწერით იწყება. მაგალითად, ალ-აშა თავის ლექსებში ჩაურთავს მას, უმღერის და აქებს ღვინოს, საუბრობს მეგობრებთან ერთად გამართულ ღვინზე, ღვინის მწდე **qal ebze, no nRer l ebze, xat avs Rvi ri T nasvani adaniari s sur aTebz, gadno gvcns dial ogebs Rvi ris duqris no sansaxure qal ebTan, Rvi ris gamy dvel ebTan**

"წამოწოლილი ვსვამდით მხესა, ვმუსაიფობდით, //

იყო ნოტიო საწრეტელი იმ სასმელისა.

და მხოლოდ მაშინ ფიზიოლოგიურად გაშლილ სუფრაზე,

როს შესძახებდნენ: "კვლავ მოიტაო" //

სვამდნენ ზედიზედ, სულმოუთქმელად,

თუ ნელ-ნელა ცოტას წრუბავდნენ" (ნ. ფურცელაძე, 1985, გვ. 97).

მის კასიდაში ღვინის თემა უმთავრესად სხვა თემებს ერწყმის, მაგრამ განსაკუთრებით საკუთარი თავის ქებას — ფაზრს, ან პოეტის სატრფოს აღწერის კონტექსტშია. ასეთი თემატური ჩართვები, როგორც აღვნიშნეთ, მახასიათებელია ისლამამდელი კასიდისათვის, ამიტომ მოტივთა რეპერტუარი მრავალფეროვანი ხდება, მაგრამ მისი დაკანონებული ნორმები არ ირღვევა, როგორც სტრუქტურასთან მიმართებით, ასევე შემადგენლობით. ამ მხრივაც საინტერესოა ალ-აშას კასიდა, სადაც ის აღწერს ღვინის მწდე ქალს, მის გარეგნობას, ტანსაცმელს:

"და მოიქჳარის ხელში სასმელით,

მოარბენინებს კათხებიანი, //

ფეხებზე შარვალაკაპიწებულს,

გარჯილს, კალთაც რომ აუკეცია" (ნ. ფურცელაძე, 1985, გვ. 97).

საკმაოდ საინტერესოა ამრ იბნ ქულსუმისეული ღვინის მწდე ქალის დახასიათება, თავიდან მას აქებს და დეტალურად აღწერს, მაგრამ შემდეგ მის

¹ ხამრიათით იწყება აბუ ნუვასის დივანი. საყურადღებოა, რომ მან განათლება მიიღო ბასრასა და ქუფაში, ქუფა კი მდებარეობს ალ-ჰირის გარეუბანში და ისევე, როგორც ალ-ჰირა, ისიც იყო ღვინით ვაჭრობის ცენტრი. უმრავლესობა VII-VIII საუკუნეების პოეტებისა, რომლებიც წერდნენ ხამრიათს, პირდაპირ კავშირში იყო ქუფასთან, ხოლო VIII საუკუნის მეორე ნახევარში კი აქ ჩნდება ღვინის პოეზიის სკოლა.

გაკიცხვაზე, ანუ სატირაზე გადადის, რადგან უკმაყოფილოა მისი საქციელით, აგრძელებს ღვინოზე საუბარს და აქვე ფაზრის თემას ურთავს — აქებს თავის თავს, ღვინის მეშვეობით ცდილობს, მთელი თავისი მედიდურობითა და ამპარტავენებით საკუთარი პიროვნული ღირსებები წარმოგვიდგინოს:

“გამოიღვიძე, ჰე, მხეველო, მოიტა კათხა, შეგვასვი დილით, //

აღ-ანდარუნის რჩეულ ღვინოს ნუ დაიშურებ.

თხელს და ელვარეს შერევია თითქო ზაფრანა, //

რა გულუხვნი ვართ, მას წყალთან რომ შეაზავებენ!

თავდავიწყებულს დაავიწყებს თავის საწადელს //

და განუქარვებს ფიქრს, გულში რომ დარდად ატარებს.

ხედავ, ქვაწვიაც ნირწამხდარი, შეწუხებული //

ფულს არ იზოგავს, როცა ღვინო ჩამოატარეს.

შენ აგვაცდინე თასი, უმ ამრ, დარიგებისას, //

მარცხნით კი არა, თასი მარჯვნივ ჩამორიგდება.

ამ სამში უმრ ამრ, უარესი ნუთუ შენი მეგობარია, //

რომ გამომტოვე, არ შემასვი დილის ფიალა.

რამდენი თასი დამიცლია მე ბაალბექში, //

დამასკოსა და კასირინაში” (ნ. ფურცელაძე, 1985, გვ. 63).

ქულსუმის კასიდაში ხამრიათის თემის განხილვისას გვერდს ვერ ავუვლით თავად ამ კასიდის კომპოზიციას. როგორც ვიცით, ისლამამდელი კასიდა შედგება დაკანონებული თემებისაგან, ანუ პოეტი ლექსის დაწერისას ვალდებულია, გაიაროს ეს დაკანონებული თემები; კერძოდ: პირველი თემა უნდა იყოს ნასიბი (გარდასული სიყვარულის მოგონება), მეორე ვასფი (ბუნების აღწერა) და მესამე თავად ლექსის ძირითადი თემა. ქულსუმი თავის კასიდას იწყებს ხამრიათით, რაც ერთობ უჩვეულოა და არღვევს დაკანონებულ კომპოზიციას, რამაც ბევრ ფილოლოგს მისცა საფუძველი, ეჭვი შეეტანა ამ ნაწილის აუთენტურობაში. ცნობილია, რომ პოეტმა ეს კასიდა წაიკითხა სამედიატორო სამსჯავროზე, შირის მეფე ამრ იბნ შინდის წინაშე, როდესაც ის თავისი ტომის (თაღლიბელთა) ინტერესებს იცავდა “ორმოცწლიანი ომის” (“ზასუსის აქლემის გამო ატეხილი ომი”) გამო, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ბაქრისა და თაღლიბის ტომებს შორის. რადგან ზემოთ აღვნიშნეთ, რომ ღვინის თემა და საკუთრივ სამაგიდო მხიარულობები (როგორც ისლამამდელ, ასევე მომდევნო პერიოდებში) ძალიან კარგი საშუალება იყო, მსმენლის ყურადღების მისაპყრობად და მათზე ზეგავლენის მოსახდენად, ამიტომ სავარაუდოა, რომ ამრ იბნ ქულსუმმაც სწორედ ამიტომ დაარღვია კასიდის კანონიზაცია და თავისი ლექსი დაიწყო ხამრიათით.

ტარაფას თავის “მულააკაში” ღვინის თემის შემოტანით სურს, დაგვანახოს თავისი ღირსებები, ხელგაშლილობა, სიყვარული მოღვინისადმი, უარყოფითი დამოკიდებულება ყოველგვარი მომხვეჭელობისადმი, ზერეულ დამოკიდებულება სიმდიდრისადმი, ჩანს ქარაფშუტობა როგორც საკუთარი, ისე ნათესავების ქონებისადმი, რაც, საბოლოოდ, მწარე ენასთან ერთად, გახდა მიზეზი მისი ტომიდან განდევნისა:

“ღვინოს ვსვამდი და მოვილხენდი //

ვყიდდი, ვფლანგავდი საკუთარსა თუ სამემკვიდროს”

(ნ. ფურცელაძე, 1985, გვ. 41).

როგორც ზემოთ ვთქვით, ისლამის გავრცელების შემდეგ სხვა დაპყრობილი ქვეყნების, განსაკუთრებით სპარსელების, გავლენით, ღვინოს თემა თანდათან სულ უფრო და უფრო მეტ ადგილს იკავებს პოეზიაში და აბასელთა პერიოდში ცალკე, დამოუკიდებელ ჟანრად ყალიბდება; მისი მწვერვალი არაბულ ლიტერატურაში, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, უდავოდ სპარსული წარმომავლობის უმესანისწავესი პოეტი აბუ ნუფასია. ისევე როგორც მასთან, ასევე მისი დროის და შემდეგ მოღვაწე პოეტთა შემოქმედებაში, ღვინო სხვა მრავალ დატვირთვას იძენს, ვიდრე ისლამამდელ პოეტებში. მაგალითად, აბუ ნუფასთან აშკარად ჩანს ზერელე, ზოგჯერ აგდებული დამოკიდებულება ისლამის დოგმებისადმი, ჰაჯის ან სხვა მუსლიმისათვის აუცილებელი რელიგიური რიტუალის შესრულების გამო, ღვინოზე, სუფრასა და ქეიფზე უარის თქმა, ამქვეყნიურ სიამოვნებებზე თავის შეკავება და ა. შ.:

“განიკურნე პატარისაგან (იგ. თასი — ვ.თ.) ღიღით და
დალიე იგი გამოუცდელი მერიქიფის ხელისგან,
და დამეხსენ შენი გოდებით
სახლისა და სადგომების ნაშთებზე”.

და კიდევ:

“დალიე ღვინო, თუნდაც მისმა დალევამ
ღიღი ცოდვები აგვიდოს.
დამეხსენ და წადი თუ გინდა სამოთხეში,
დაე, წავიდე მე ცეცხლში (იგ. ჯოჯოხეთი — ვ.თ.)”

(ი. ფილშტინსკი, 1985, გვ. 325-327).

აბუ ნუფასის შემოქმედებაში აღსანიშნავია პოეტური ფონეტიკა. პოეტი ზუსტად არჩევდა საზომებს, ამიტომ მისი ლექსები არის ძალიან მსუბუქი და იოლად აღსაქმელი. ღვინო ეს არის მისი პოეზიის ერთ-ერთი ძირითადი მახასიათებელი, სწორედ ამ თემით გაითქვა მან სახელი, ის იყო მათი “წინამძღოლი”, ვისაც უყვარდა ღვინო, მან შექმნა სამაგიდო პოეზიის დამოუკიდებელი ჟანრი და მიაღწია მის სრულყოფილებას.

ღვინისადმი სიყვარულის გამო, ის უარყოფდა რელიგიას, არ ექვემდებარებოდა არანაირ აკრძალვებს, ღვინოს ის ლექსებში აცოცხლებდა, უყვარდა ყველაფერი, რაც იყო მასთან კავშირში, აღწერდა ნადიმს, ქეიფს, დროსტარებას, ღვინის მსმელ ხალხს და თავად ღვინოს, საუბრობდა მის შექმნაზე, არომატზე. მიუხედავად ყოველივე ზემოთქმულისა, მის შემოქმედებას შუა საუკუნეებში არაერთგვაროვნად აფასებდნენ. მაგალითად აბუ უბაიდა ამბობდა, რომ მას ახალ პოეტებში იგივე ადგილი ეჭირა, რაც იმრუ ლ-კაისს *isl arandel epo qasi. nagr ami bn al* -ძრახი კი ამბობდა: “ახალი პოეტების ლექსები, კერძოდ აბუ ნუფასისა, ისეთია თითქოსდა ყვავილი ლარნაკში, ერთი დღე რომ ყვავის და მეორე დღეს კი უნდა გადაადგოდ”. აღ-ჯაჰიზი კი აღფრთოვანებული იყო აბუ ნუფასის სტილისტური ნორმებით: “მე არ ვიცი აღამიანი, ვინც აბუ ნუფასზე უკეთ იცის ენა”. ზოგს მოსწონდა მისი ორიგინალური პოეტური იდეები, ზოგს არა (ი. ფილშტინსკი, 1985, გვ. 325).

სწორედ ხამრიათით მიაღწია აბუ ნუფასმა აღიარებას, ის ღვინოს ეტრფოდა მთელი სულითა და გულით, მისი სიყვარული სასმელისადმი ისეთივე ძლიერია,

როგორც თავად ამ სასმელის ზემოქმედება; მას უყვარდა ყველაფერი, რაც ღვინოსთან იყო კავშირში, ღვინის გარეშე, აბუ ნუვასში იკარგება ცხოვრების მშვენიერება; თუ არ იყო ღვინო, ის ვერ ხედავდა ცხოვრების აზრს; მას ეჭირა მთელი მისი სხეული, გული, სული, ის იყო წამალი ყველა უბედურებისა და მწუხარებისა. უყურებს რა ცხოვრებას რეალურად, ის თავის ლექსებში უმღერის ნამდვილ გრძნობებს და ეყრდნობა მხოლოდ და მხოლოდ თავის განვლილ ცხოვრებას; ყველაფერი ამის გადმოსაცემად კი იყენებს უმდიდრეს ლექსიკას: წითელი ღვინო - სისხლია ყურძნის მტევნებისა, რომელშიც შერეულია იაგუნდი, აქატი, დრაკონის სისხლი და პორფირი, ყველა ფერი: მუქი წითლიდან ყვითლამდე ან ღია მწვანემდე; აქ თეთრი ღვინო არის ზაფრანისა და ოქროსფერი, ისეთი ოქროსფერი, რომელსაც თავად ოქროც ვერ შეედრება. ღვინის არომატი - ეს არის მუშკის სუნი, რომლის წყალობითაც ღვინოს სული უფრო მალე შეიგრძნობს, ვიდრე სხეული. რაც უფრო ძველია ღვინო, მით უფრო არომატულია, ამიტომ პოეტი ოსტატურად აღწერს ძველ ღვინოს:

“ახალი ღვინისაგან შეიძლება გაკეთდეს ყველაფერი,
რაც მოგესურვება,
მაგრამ მისგან ასევე შეიძლება გააკეთო ძველი ღვინო -
როდესაც მას მიირთმევ, ის გეჩვენება უწონო,
და როდესაც მას უყურებ, ის ისე ანათებს,
ისევე როგორც მტვრის ნაწილები ირეკლავს მზის სხივებს”
(ნ. ალ-ფახური, 1959, გვ. 317).

პოეტური საზომები, ისევე როგორც პოეტის ენა, ძალიან მრავალფეროვანია, აბუ ნუვასი იყენებს სხვადასხვა ფორმას, თითქმის ყველა საზომს, რომლებსაც ლექსებს ძალიან კარგად უსადაგებს თემიდან გამომდინარე.

ამგვარად, აბუ ნუვასის ლექსებს აქვს უდიდესი მხატვრულ-ლიტერატურული და ისტორიული ღირებულება; მათში ჩანს პოეტის ჭეშმარიტი სული, ასევე, ისინი გვიქმნის წარმოდგენას, თუ რა ხდებოდა ბაღდადსა და ზოგადად შუა საუკუნეების არაბულ სახალიფოში.

დამოწმებული ლიტერატურა

ნ. ფურცელაძე, 1985 — ნ. ფურცელაძე, მულაჟები (თარგმანი, წინასიტყვაობა, კომენტარები) თბ., 1985.

კენედი, 1989, - Kenedi P., Khamr and Hikma in jahili poetry. Journal of Arabic Literature XX. Brill.

ი. კრაჩკოვსკი, 1956 — Крачковский И.Ю., Арабская поэзия, Избранные сочинения, Т. II, Москва-ленинград, 1956

კ. ოსიპოვა, 2007 — Осипова К. Т., Винные стихи (хамрийат) в арабской классической поэзии VI - IX вв.: генезис и эволюция: диссертация ... кандидата филологических наук, 2007.

ტაკატუკი, 1999,

ი. ფილშტინსკი, 1985 — Филштинский И.М., История арабской литературы V — начала X вв. М., 1985.

ს. ალ-ფახური, 1959 — Ханна Аль-фахури, История арабской литературы, М., 1959.

ა. ხალიდოვი, ა. შიდფარი, 1980 — Абу-ль-Фарадж Ал-Исфакхани, *Книга Песен*, Перевод Халидова А.Б. Шидфар Б.Я., М., 1980.

The Encyclopaedia of Islam. Volume V. Leiden, E.j. Brill 1986

شوقي ضيف. تاريخ الادب العربي, العصر الجاهلي. الق اهرة

VAKHTANG TEVDORADZE

DEVELOPMENT AND PECULIARITIES OF THE GENRE OF KHAMRIATI

Detailed studies of pre Islam Arabic poetry makes us discover certain closeness and kind of resemblance in the works of Christian and Arab poets., which indicates to relations and integration of these two parts, their active participation of forming common identity pre Islam Arab social-cultural environment. Arab Bedouins due to their living conditions used to move a lot, met people of different religions and had not only economic but cultural influence, which was depicted in the works of Arab Bedouin poets. emerging number of topics and motives were the consequences of these relations. The clear example of it is wine theme, which developed as independent topic - Khamriati. It was namely dedicated to wine and “Table joys”. Its emergence was in contact with Al-hira in pre Islam poetry, it’s a place which was very near to Christian centers, wine and jobs associated with it almost traditional. In its development on Arabic land Arab poets of this school (school of Hiri) played the great role.

As for the development of the theme of wine in particular: poets, which used to write verses on this theme, always used to try to use different poetic mastery while describing it - comparisons, metaphors, symbols and so on, by which they gave expression to their creations. Evolution-development of Khamriati, like other genres of pre Islam poetry were influenced by functional changes of the themes.

Theme of wine is one of the distinct genres in poetry, however it wasn’t the primary topic for pre Islam Kasidis. Poets referring to this topic soon used to confess that they talked about feast, spending good times, fun, drinking wine which was accepted by the society of that time, it was joyful and used to give high spirit to people. All of these prove that poetry had special status and worked under literary-aesthetic criteria.